

Έγγραφο συνόδου

A9-0442/2023

14.12.2023

ΕΚΘΕΣΗ

σχετικά με τις πολιτικές επιπτώσεις της ανάπτυξης εικονικών κόσμων –
ζητήματα αστικού, εταιρικού και εμπορικού δικαίου καθώς και δικαίου
διανοητικής ιδιοκτησίας
(2023/2062(INI))

Επιτροπή Νομικών Θεμάτων

Εισηγητές: Axel Voss, Ibán García Del Blanco

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....	3
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ.....	15
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ Ή ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙ ΤΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ	16
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΓΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.....	18
ΤΕΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ ΜΕ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΚΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.....	19

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με τις πολιτικές επιπτώσεις της ανάπτυξης εικονικών κόσμων – ζητήματα αστικού, εταιρικού και εμπορικού δικαίου καθώς και δικαίου διανοητικής ιδιοκτησίας (2023/2062(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως τα άρθρα 4, 16, 26, 81, 114 και 118,
- έχοντας υπόψη τη Σύμβαση της Βέρνης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, του 1886,
- έχοντας υπόψη τον Διακανονισμό της Νίκαιας για τη διεθνή ταξινόμηση προϊόντων και υπηρεσιών με σκοπό την καταχώριση σημάτων, όπως τροποποιήθηκε στις 28 Σεπτεμβρίου 1979 και επικαιροποιήθηκε στη δωδέκατη έκδοσή του (12-2023),
- έχοντας υπόψη τη Συνθήκη του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ) για την πνευματική ιδιοκτησία, του 1996, και τη Συνθήκη του ΠΟΔΙ για τις εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα, του 1996,
- έχοντας υπόψη την οδηγία 96/9/ΕΟΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 1996, σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων¹,
- έχοντας υπόψη την οδηγία 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 98/27/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου («οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές»)²,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές (Ρώμη II)³,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη I)⁴,
- έχοντας υπόψη την οδηγία 2009/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, για τη νομική προστασία των προγραμμάτων

¹ [EE L 77 της 27.3.1996, σ. 20.](#)

² [EE L 149 της 11.6.2005, σ. 22.](#)

³ [EE L 199 της 31.7.2007, σ. 40.](#)

⁴ [EE L 177 της 4.7.2008, σ. 6.](#)

ηλεκτρονικών υπολογιστών⁵,

- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (αναδιατύπωση)⁶ (κανονισμός Βρυξέλλες Ι),
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 910/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά και την κατάργηση της οδηγίας 1999/93/ΕΚ⁷,
- έχοντας υπόψη την οδηγία (ΕΕ) 2016/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2016, περί προστασίας της τεχνογνωσίας και των επιχειρηματικών πληροφοριών που δεν έχουν αποκαλυφθεί (εμπορικό απόρρητο) από την παράνομη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψή τους⁸,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ⁹,
- έχοντας υπόψη την οδηγία (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών¹⁰,
- έχοντας υπόψη την οδηγία (ΕΕ) 2016/2102 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 2016, για την προσβασιμότητα των ιστότοπων και των εφαρμογών για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα¹¹,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹²,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 και της

⁵ [EE L 111 της 5.5.2009, σ. 16.](#)

⁶ [EE L 351 της 20.12.2012, σ. 1.](#)

⁷ [EE L 257 της 28.8.2014, σ. 73.](#)

⁸ [EE L 157 της 15.6.2016, σ. 1.](#)

⁹ [EE L 119 της 4.5.2016, σ. 1.](#)

¹⁰ [EE L 119 της 4.5.2016, σ. 89.](#)

¹¹ [EE L 327 της 2.12.2016, σ. 1.](#)

¹² [EE L 154 της 16.6.2017, σ. 1.](#)

απόφασης αριθ. 1247/2002/EK¹³,

- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1807 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με ένα πλαίσιο για την ελεύθερη ροή των δεδομένων μη προσωπικού χαρακτήρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση¹⁴,
- έχοντας υπόψη την οδηγία (ΕΕ) 2019/790 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά και την τροποποίηση των οδηγιών 96/9/ΕΚ και 2001/29/ΕΚ¹⁵ (οδηγία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας),
- έχοντας υπόψη την οδηγία (ΕΕ) 2019/882 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών¹⁶,
- έχοντας υπόψη την οδηγία (ΕΕ) 2019/1024 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για τα ανοικτά δεδομένα και την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα¹⁷,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1150 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για την προώθηση της δίκαιης μεταχείρισης και της διαφάνειας για τους επιχειρηματικούς χρήστες επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης¹⁸,
- έχοντας υπόψη την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη (πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη) και για την τροποποίηση ορισμένων νομοθετικών πράξεων της Ένωσης (COM(2021)0206),
- έχοντας υπόψη την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 910/2014 όσον αφορά τη θέσπιση πλαισίου για την ευρωπαϊκή ψηφιακή ταυτότητα (COM(2021)0281),
- έχοντας υπόψη την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για εναρμονισμένους κανόνες σχετικά με τη δίκαιη πρόσβαση σε δεδομένα και τη δίκαιη χρήση τους (πράξη για τα δεδομένα), (COM(2022)0068),
- έχοντας υπόψη την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων (COM(2022)0495),
- έχοντας υπόψη την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσαρμογή των κανόνων περί εξωσυμβατικής αστικής ευθύνης

¹³ [EE L 295 της 21.11.2018, σ. 39.](#)

¹⁴ [EE L 303 της 28.11.2018, σ. 59.](#)

¹⁵ [EE L 130 της 17.5.2019, σ. 92.](#)

¹⁶ [EE L 151 της 7.6.2019, σ. 70.](#)

¹⁷ [EE L 172 της 26.6.2019, σ. 56.](#)

¹⁸ [EE L 186 της 11.7.2019, σ. 57.](#)

στην τεχνητή νοημοσύνη (οδηγία περί ευθύνης για την ΤΝ) (COM(2022)0496),

- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/868 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2022, σχετικά με την ευρωπαϊκή διακυβέρνηση δεδομένων και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 (πράξη για τη διακυβέρνηση δεδομένων)¹⁹,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/1925 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2022, σχετικά με διεκδικήσιμες και δίκαιες αγορές στον ψηφιακό τομέα και για την τροποποίηση των οδηγιών (ΕΕ) 2019/1937 και (ΕΕ) 2020/1828 (πράξη για τις ψηφιακές αγορές)²⁰,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες)²¹,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2023/988 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2023, για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1025/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας (ΕΕ) 2020/1828 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2001/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 87/357/ΕΟΚ του Συμβουλίου²²,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2023/1114 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαΐου 2023, για τις αγορές κρυπτοστοιχείων και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και (ΕΕ) αριθ. 1095/2010 και των οδηγιών 2013/36/ΕΕ και (ΕΕ) 2019/1937²³,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 20ής Οκτωβρίου 2020 σχετικά με τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας για την ανάπτυξη τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης (Α9-0176/2020)²⁴,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Πλήρης αξιοποίηση του ενωσιακού δυναμικού καινοτομίας — Σχέδιο δράσης για τη διανοητική ιδιοκτησία με σκοπό τη στήριξη της ανάκαμψης και της ανθεκτικότητας της ΕΕ» (COM(2020)0760),
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 11ης Νοεμβρίου 2021 σχετικά με σχέδιο δράσης για τη διανοητική ιδιοκτησία με σκοπό τη στήριξη της ανάκαμψης και της ανθεκτικότητας της ΕΕ²⁵,

¹⁹ [EE L 152 της 3.6.2022, σ. 1.](#)

²⁰ [EE L 265 της 12.10.2022, σ. 1.](#)

²¹ [EE L 277 της 27.10.2022, σ. 1.](#)

²² [EE L 135 της 23.5.2023, σ. 1.](#)

²³ [EE L 150 της 9.6.2023, σ. 40.](#)

²⁴ [EE C 404 της 6.10.2021, σ. 129.](#)

²⁵ [EE C 205 της 20.5.2022, σ. 26.](#)

- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2023, με τίτλο «Πρωτοβουλία της ΕΕ για το Web 4.0 και τους εικονικούς κόσμους: προβάδισμα στην επόμενη τεχνολογική μετάβαση»,
 - έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 11ης Μαΐου 2022, με τίτλο «Μια ψηφιακή δεκαετία για τα παιδιά και τις νέες/τους νέους: η νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά (BIK+)» (COM(2022)0212),
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 54 του Κανονισμού του,
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Νομικών Θεμάτων (A9-0442/2023),
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι εικονικοί κόσμοι δεν έχουν ακόμα αξιοποιηθεί ευρέως, παρόλο που η ανάπτυξή τους σε αρκετές περιπτώσεις χρήσης σε διάφορους τομείς έχει βελτιώσει τη γενική ενημέρωση του κοινού και έχει προσελκύσει την προσοχή των δημόσιων αρχών·
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι απαραίτητο να συνεχίσουμε να προωθούμε και να αναπτύσσουμε νέες τεχνολογίες, αναγνωρίζοντας το μετασχηματιστικό δυναμικό τους σε τομείς όπως η εκπαίδευση, ο πολιτισμός, η υγειονομική περίθαλψη, τα παιχνίδια και πολλοί άλλοι, αντιμετωπίζοντας παράλληλα τους κινδύνους που ενδέχεται να ενέχουν οι νέες αυτές τεχνολογίες·
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, σύμφωνα με εμπειρογνώμονες, ενδέχεται να χρειαστούν ακόμα 10 έως 15 έτη για να αξιοποιηθούν πλήρως οι εικονικοί κόσμοι, και ότι η ανάπτυξή τους μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στο ψηφιακό τοπίο τα επόμενα έτη, δημιουργώντας τόσο ευκαιρίες όσο και κινδύνους που πρέπει να αντιμετωπιστούν·
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ψηφιακή κυριαρχία αποτελεί μέσο προαγωγής της έννοιας της ευρωπαϊκής ηγεσίας και στρατηγικής αυτονομίας και είναι καίριας σημασίας για τη διασφάλιση της ικανότητας της ΕΕ να διαμορφώνει και να επιβάλλει νομοθεσία στο ψηφιακό περιβάλλον, διασφαλίζοντας δεοντολογικούς, βιώσιμους και ανθρωποκεντρικούς εικονικούς κόσμους και διαφυλάσσοντας τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αξίες της ΕΕ·

Ορισμοί

1. σημειώνει ότι αυτή τη στιγμή οι έννοιες του «μετασύμπαντος» και του «εικονικού κόσμου» στερούνται ενοποιημένων ορισμών·
2. επικροτεί, εν προκειμένω, τον ακόλουθο ορισμό που προτείνει η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της, ο οποίος εστιάζει στα κύρια χαρακτηριστικά των εικονικών κόσμων: «οι εικονικοί κόσμοι είναι διαρκή, εμπυθιστικά περιβάλλοντα βασισμένα σε τεχνολογίες που περιλαμβάνουν τρισδιάστατη απεικόνιση και διευρυμένη πραγματικότητα (XR), οι οποίες καθιστούν δυνατή την ανάμειξη φυσικών και ψηφιακών κόσμων σε πραγματικό χρόνο, για διάφορους σκοπούς, όπως ο σχεδιασμός, η εκτέλεση προσομοιώσεων, η συνεργασία, η μάθηση, η κοινωνικοποίηση, η εκτέλεση συναλλαγών και η παροχή ψυχαγωγίας»· παρατηρεί ότι πολλές από τις τεχνολογίες που αναφέρονται ως «εικονικοί κόσμοι» υπάρχουν εδώ και έτη· υπογραμμίζει ότι μια

μελλοντική ευρωπαϊκή στρατηγική θα πρέπει να βασίζεται στην έρευνα και τα επιστημονικά στοιχεία και να έχει κοινωνιακή σημασία·

3. τονίζει την καίρια σημασία να προαχθούν η τυποποίηση και η διαλειτουργικότητα ώστε να αναπτυχθεί πλήρως ένα οικοσύστημα διασυνδεδεμένων εικονικών κόσμων·

Κατάλληλο δεοντολογικό και νομικό πλαίσιο

4. τονίζει ότι οι εικονικοί κόσμοι που είναι προσβάσιμοι στην ΕΕ θα πρέπει να σέβονται τις δεοντολογικές αξίες, τις αρχές και τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης²⁶ και την ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά την ιδιωτικότητα των δεδομένων, τα πρότυπα ασφάλειας και προστασίας, την ανταλλαγή δεδομένων, τον έλεγχο περιεχομένου, την καταπολέμηση της παρενόχλησης και της ρητορικής μίσους, την κυβερνοασφάλεια, τα δικαιώματα των εργαζομένων, την προστασία των καταναλωτών και των παιδιών, τις απαιτήσεις προσβασιμότητας, τον σεβασμό των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, την προστασία της τεχνογνωσίας και του εμπορικού απορρήτου, την πρόληψη της διαδικτυακής κατάχρησης και απάτης, και τις διεκδικήσιμες και δίκαιες αγορές·
5. υπενθυμίζει ότι οι εικονικοί κόσμοι θα πρέπει να αναπτυχθούν και να υλοποιηθούν σύμφωνα με τη γενική αρχή πως ό,τι είναι παράνομο εκτός διαδικτύου θα πρέπει να είναι παράνομο και εντός διαδικτύου, ώστε να εξασφαλίζεται ο πλήρης σεβασμός των δικαιωμάτων των πολιτών —με έμφαση στα παιδιά— ως χρηστών, καταναλωτών, εργαζομένων, επενδυτών, δικαιούχων και δημιουργών·
6. παρατηρεί ότι, ειδικότερα, οι ακόλουθες νομοθετικές πράξεις εφαρμόζονται ήδη σε διάφορες πτυχές των εικονικών κόσμων: η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες· η πράξη για τις ψηφιακές αγορές· η πράξη για τη διακυβέρνηση δεδομένων· η πράξη για τα δεδομένα· η προτεινόμενη πράξη για την ΤΝ· ο γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων²⁷ (ΓΚΠΔ)· ο κανονισμός για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων· η οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές· ο κανονισμός για τις αγορές κρυπτοστοιχείων· η ευρωπαϊκή ψηφιακή ταυτότητα· η οδηγία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην ψηφιακή ενιαία αγορά· ο κανονισμός για το σήμα της ΕΕ· η οδηγία για την προστασία του εμπορικού απορρήτου· η ευρωπαϊκή πράξη για την προσβασιμότητα· και η οδηγία για την προσβασιμότητα στον παγκόσμιο ιστό·
7. τονίζει τη σημασία να παρακολουθείται τακτικά η τήρηση και να διασφαλίζεται η αποτελεσματική επιβολή των εφαρμοστέων νομικών μέσων που βρίσκονται σε ισχύ· καλεί την Επιτροπή να αναπτύξει κατευθυντήριες γραμμές και βέλτιστες πρακτικές, σε συνεργασία με διάφορους συμφεροντούχους, συμπεριλαμβανομένων εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών και οργανώσεων προστασίας των καταναλωτών, καθώς και της ακαδημαϊκής κοινότητας, διευκρινίζοντας τις νομικές υποχρεώσεις και ευθύνες κάθε συμφεροντούχου που συμμετέχει στους εικονικούς κόσμους, όπως οι φορείς

²⁶ ΕΕ C 303 της 14.12.2007, σ. 1.

²⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ, ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1.

εκμετάλλευσης πλατφορμών, οι πάροχοι υπηρεσιών, οι προγραμματιστές και οι χρήστες, σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο της ΕΕ·

8. υπογραμμίζει ότι είναι υψίστης σημασίας να διενεργεί η Επιτροπή τακτικούς ελέγχους καταλληλότητας των εφαρμοστέων νομικών πράξεων που ισχύουν, και δη όσον αφορά την πιθανή αναθεώρηση της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, της οδηγίας για τα δικαιώματα των καταναλωτών²⁸ και της οδηγίας για τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων²⁹, και τονίζει ότι οποιαδήποτε μελλοντική νομοθεσία για τους εικονικούς κόσμους θα πρέπει να αποφεύγει επικαλύψεις ή ασυνέπειες, καλύπτοντας κενά όπου χρειάζεται·
9. σημειώνει, ωστόσο, ότι είναι ήδη εμφανή ορισμένα κανονιστικά ζητήματα στους τομείς του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, του αστικού δικαίου και του δικαίου διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως διευκρινίζεται στις ενότητες που ακολουθούν·
10. επισημαίνει ότι, σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, τα δεδομένα αισθητήρων VR είναι εξίσου αναγνωρίσιμα με τη σάρωση δακτυλικών αποτυπωμάτων και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να αποκτηθούν βαθιές γνώσεις σχετικά με την προσωπικότητα των χρηστών και να συναχθούν διάφορα χαρακτηριστικά, όπως η ηλικία, το φύλο, το εισόδημα, η εθνοτική καταγωγή, το καθεστώς αναπηρίας, η ψυχική κατάσταση και τα συναισθήματα· πιστεύει ότι αυτό εγείρει σημαντικές δεοντολογικές και νομικές ανησυχίες, ιδίως σε σχέση με τη στοχευμένη συμπεριφορική διαφήμιση, οι οποίες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν· τονίζει ότι, για την αντιμετώπιση των δεοντολογικών αυτών ανησυχιών όσον αφορά τη συλλογή τεράστιων όγκων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένων ευαίσθητων δεδομένων χρήστη, όπως βιομετρικά και συμπεριφορικά δεδομένα, συναισθηματικές αντιδράσεις και απτικές πληροφορίες, πρέπει μεταξύ άλλων να διασφαλιστεί ότι οι χρήστες έχουν επίγνωση της συλλογής δεδομένων και ότι η συγκατάθεση για τη συλλογή των εν λόγω δεδομένων δεν λαμβάνεται μόνο κατά την είσοδο στον εικονικό κόσμο, αλλά για κάθε περίπτωση χρήσης σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στον ΓΚΠΔ, όπως η προστασία της ιδιωτικής ζωής ήδη από τον σχεδιασμό και ο περιορισμός του σκοπού·
11. τονίζει ότι, όταν το ενωσιακό ή εθνικό δίκαιο δεν απαιτεί την ταυτοποίηση του χρήστη, ιδίως για λόγους ευθύνης, και εφόσον είναι τεχνικά εφικτό και εύλογο, οι εικονικοί κόσμοι θα πρέπει να καθιστούν δυνατή την ανώνυμη χρήση των υπηρεσιών με γνώμονα την προστασία της ιδιωτικής ζωής και την αποτελεσματική πρόληψη της μη εξουσιοδοτημένης αποκάλυψης δεδομένων, της κλοπής ταυτότητας και άλλων μορφών κατάχρησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται στο διαδίκτυο·
12. σημειώνει, εν προκειμένω, ότι οι δράσεις που προτείνει η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της με στόχο την αύξηση της ευαισθητοποίησης, τη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων και στοιχειωδών γνώσεων και την αύξηση της πρόσβασης των χρηστών σε βασικές τεχνολογίες, ιδίως με τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε υποδομές διαδικτύου

²⁸ Οδηγία 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών, την τροποποίηση της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ΕΕ L 304 της 22.11.2011, σ. 64.

²⁹ Οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές, ΕΕ L 95 της 21.4.1993, σ. 29.

υψηλής ταχύτητας και σε επαρκή εξοπλισμό, είναι κρίσιμες για την αποφυγή ψηφιακών χάσμάτων και θα πρέπει να υλοποιηθούν το συντομότερο δυνατόν ώστε να προαχθεί μια ανταγωνιστική ψηφιακή κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς και να διασφαλιστεί ότι κανείς δεν θα μείνει στο περιθώριο κατά την ταχεία αυτή τεχνολογική εξέλιξη.

Ιδιωτικό διεθνές δίκαιο

13. τονίζει ότι ορισμένες παραδοσιακές εδαφικές αρχές σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο και τη δικαιοδοσία ενδέχεται να αποδειχθούν ανεπαρκείς για τους εικονικούς κόσμους, των οποίων η μη εδαφικότητα καθίσταται δυνατή με τη χρήση αποκεντρωμένων τεχνολογιών, όπως το blockchain, και να δημιουργήσουν προβλήματα όσον αφορά τη διασφάλιση της εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ και την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών και των επιχειρήσεων·
14. σημειώνει ειδικότερα ότι, καθώς οποιοσδήποτε μπορεί να έχει πρόσβαση σε εικονικούς κόσμους όπου κι αν βρίσκεται στον κόσμο, ενδέχεται να μην ισχύει το «μωσαϊκό» κριτήριο που έχει θεσπιστεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το οποίο ο ζημιωθείς μπορεί να ζητήσει αποζημίωση ενώπιον των δικαστηρίων των χωρών όπου συνέβη τουλάχιστον ένα μέρος της ζημίας· υπενθυμίζει, ωστόσο, ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο θέσπισε ένα πρόσθετο κριτήριο, σύμφωνα με το οποίο οι ζημιωθέντες μπορούν να αξιώσουν αποζημίωση μέσω των δικαστηρίων της χώρας όπου εντοπίζονται τα κύρια συμφέροντά τους, και επιβεβαιώνει ότι θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο κωδικοποίησης του κριτηρίου αυτού στον κανονισμό Βρυξέλλες I·
15. παρατηρεί ότι ο ορισμός του «καταναλωτή» στον κανονισμό Βρυξέλλες I βασίζεται αυτή τη στιγμή σε μια άμεση συμβατική σχέση, η οποία δεν υφίσταται, για παράδειγμα, μεταξύ του εκδότη μιας μη αντικαταστατής μάρκας (NFT) και του αγοραστή όταν η NFT διατίθεται σε δευτερογενή αγορά· σημειώνει ότι, συνεπώς, σε περίπτωση διαφοράς με τον εκδότη, ο τελικός αγοραστής στερείται τη δικαιοδοτική μεταχείριση που παρέχει ο κανονισμός Βρυξέλλες I στους καταναλωτές·
16. καλεί την Επιτροπή να λάβει υπόψη αυτές και άλλες δυνητικά προβληματικές καταστάσεις και να αξιολογήσει την καταλληλότητα των υφιστάμενων διατάξεων του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου που εφαρμόζονται στην ΕΕ, προτείνοντας κατάλληλες τροποποιήσεις, όπου απαιτείται, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι πολίτες και οι επιχειρήσεις δεν υποχρεούνται να προσφεύγουν συστηματικά σε αλλοδαπά δικαστήρια ή να επαφίενται σε αλλοδαπούς νόμους για την επιβολή των δικαιωμάτων τους, και έτσι να εγγυηθεί ότι τα δικαιώματά τους βάσει του κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ διασφαλίζονται πλήρως, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τον κίνδυνο άγρας αρμόδιου δικαστηρίου, ιδίως από πλευράς εταιρειών εκτός ΕΕ·

Αστικό δίκαιο

17. σημειώνει ότι ο αριθμός και η οικονομική σημασία των εμπορικών συναλλαγών στους εικονικούς κόσμους αναμένεται να αυξηθούν κατά την επόμενη δεκαετία· τονίζει, στο πλαίσιο αυτό, την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι μπορεί να εξακριβωθεί η ταυτότητα των παρόχων εικονικών αγαθών και υπηρεσιών και να θεωρηθούν υπεύθυνοι για κάθε ζημία που προκαλείται από τα προϊόντα τους·

18. παρατηρεί τις ανησυχίες που εγείρονται σε σχέση με τις χρησιμοποιούμενες διαφημιστικές τεχνικές κατά την πώληση των αποκαλούμενων εικονικών ακινήτων, όπως ένα κτίριο ή ένα οικόπεδο σε εικονικό κόσμο που αντιπροσωπεύεται από NFT, καθώς ενδέχεται να δοθεί στους χρήστες η εντύπωση ότι αποκτούν όντως δικαιώματα ιδιοκτησίας, ενώ, στην πράξη, λαμβάνουν μόνο άδεια χρήσης της εικονικής «γης»· τονίζει τη σημασία να διασφαλιστεί ότι οι εφαρμοστέοι όροι και προϋποθέσεις είναι διαφανείς, σαφείς, δίκαιοι και εύκολα κατανοητοί, ιδίως δεδομένου ότι έχει αποδειχθεί πως οι χρήστες συχνά δεν διαβάζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις λόγω του πυκνού και τεχνικού χαρακτήρα τους·
19. υπενθυμίζει ότι οι κανόνες περί ευθύνης θα πρέπει να εφαρμόζονται πλήρως στους εικονικούς κόσμους, και υπογραμμίζει τη σημασία να ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα για την πρόληψη και αντιμετώπιση κάθε μορφής επιβλαβούς συμπεριφοράς και την επιβολή του νόμου σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα στους εικονικούς κόσμους, μεταξύ άλλων με τη θέσπιση μηχανισμών υποβολής εκθέσεων και επίλυσης διαφορών, κατά περίπτωση και με την επιφύλαξη του δικαιώματος προσφυγής στη δικαιοσύνη·
20. εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι η χρήση άβαταρ και αποκεντρωμένων συστημάτων, όπως αυτά που βασίζονται στην τεχνολογία blockchain, ενδέχεται να καταστήσει εξαιρετικά δύσκολη τη λογοδοσία των ζημιωθέντων· θεωρεί ότι η εφαρμογή αποτελεσματικών συστημάτων διαχείρισης ταυτότητας είναι καίριας σημασίας προκειμένου να καταστεί δυνατή η ορθή και έγκαιρη ταυτοποίησή τους και να καταπολεμηθούν οι ψευδείς ταυτότητες, λαμβανομένων επίσης υπόψη των ιδιαιτεροτήτων που συνδέονται με τη διακυβέρνηση των αποκεντρωμένων αυτόνομων οργανισμών (AAO) και τη συλλογική ευθύνη· επικροτεί, εν προκειμένω, την πρόθεση της Επιτροπής να μελετήσει την προστιθέμενη αξία ενός πιθανού νομικού πλαισίου για τους AAO·
21. υπενθυμίζει ότι τα άβαταρ δεν έχουν νομική προσωπικότητα και, επομένως, τυχόν ζητήματα που αφορούν τη δικαιοπρακτική ικανότητα, τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες τους πρέπει να αντιμετωπίζονται με γνώμονα τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που χρησιμοποιούν τα εν λόγω άβαταρ· θεωρεί ότι, καθώς οι εικονικοί κόσμοι εξελίσσονται και καθίστανται πιο περίπλοκοι, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον είναι σκόπιμο να χορηγηθεί ειδικό νομικό καθεστώς στα άβαταρ· θεωρεί ότι το άβαταρ ή το πρόσωπο πίσω από το άβαταρ θα πρέπει να είναι αναγνωρίσιμο, θα πρέπει δε να εφαρμόζεται η αρχή της πληροφόρησης για τους επιχειρηματικούς πελάτες («know your business customer»)

Δίκαιο διανοητικής ιδιοκτησίας

22. υπογραμμίζει ότι το σύνολο του δικαίου της ΕΕ για την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, των εμπορικών σημάτων, των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, των σχεδίων και των εμπορικών μυστικών, εφαρμόζεται πλήρως στους εικονικούς κόσμους· τονίζει, ωστόσο, ότι η ανάπτυξη εικονικών κόσμων θέτει νέες προκλήσεις σε σχέση με την επιβολή της διανοητικής ιδιοκτησίας, τον εντοπισμό των παραβατών και ζητήματα που αφορούν τους κανόνες σύγκρουσης νόμων σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο και τη δικαιοδοσία·

23. υπενθυμίζει ότι οι φορείς εκμετάλλευσης πλατφορμών, οι πάροχοι υπηρεσιών και οι χρήστες στους εικονικούς κόσμους έχουν την υποχρέωση να σέβονται τα αποκλειστικά δικαιώματα των δικαιούχων και το δικαίωμά τους σε δίκαιη αμοιβή· επισημαίνει ότι η χρήση περιεχομένου που προστατεύεται από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ), μεταξύ άλλων σε ψηφιακή μορφή σε ηλεκτρονικό μέσο, όπως μια NFT, απαιτεί έγκριση μέσω αδειοδότησης ή εκχώρησης, εκτός εάν καλύπτεται από εξαίρεση ή περιορισμό στην προστασία των ΔΔΙ (όπως ιδιωτικό αντίγραφο, εκπαίδευση, έρευνα, παράθεση αποσπασμάτων, κριτική, παρωδία ή σάτιρα)· επαναλαμβάνει, εν προκειμένω, τη σημασία να εξασφαλίζουν οι πάροχοι τη διαφάνεια όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής των αδειών, συμπεριλαμβανομένων των εδαφικών αδειών, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι χρήστες είναι σε θέση να καθορίζουν ποιες χρήσεις του προστατευόμενου από ΔΔΙ περιεχομένου στους εικονικούς κόσμους καλύπτονται από τις άδειες που αυτοί κατέχουν και ότι οι δημιουργοί και οι δικαιούχοι είναι σε θέση να λαμβάνουν ακριβείς και κατάλληλες αναφορές σχετικά με την πραγματική χρήση των προστατευόμενων έργων·
24. επικροτεί την επικαιροποίηση που επέφερε η δωδέκατη έκδοση της «ταξινόμησης της Νίκαιας», η οποία καθιστά δυνατή την καταχώριση εμπορικών σημάτων σε κατηγορίες που καλύπτουν τη χρήση τους σε εικονικούς κόσμους· ζητεί να παρακολουθείται στενά η συγκεκριμένη εφαρμογή της ταξινόμησης αυτής· εκφράζει, ωστόσο, την ανησυχία του για τη χρήση εμπορικών σημάτων αναφοράς NFT χωρίς την άδεια των ιδιοκτητών τους, και ζητεί να εφαρμοστούν αποτελεσματικά μέτρα για την αντιμετώπιση αυτών και άλλων περιπτώσεων παραβίασης· επικροτεί, εν προκειμένω, την πρόταση της Επιτροπής να αναπτυχθεί εργαλειοθήκη για την καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης·
25. αναγνωρίζει την εφαρμογή των κανόνων περί ευθύνης, όπως θεσπίζονται στην πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες, και του ειδικού καθεστώτος που κατοχυρώνεται στο άρθρο 17 της οδηγίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, το οποίο καλύπτει την αναφόρτωση περιεχομένου που δημιουργείται από τους χρήστες· πιστεύει, ωστόσο, ότι απαιτούνται περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά με το πώς θα πρέπει να εφαρμόζονται και να επιβάλλονται οι υφιστάμενοι κανόνες στις επιγραμμικές υπηρεσίες ανταλλαγής περιεχομένου που καθιστούν διαθέσιμο περιεχόμενο σε εικονικούς κόσμους·
26. τονίζει ότι οι NFT δεν χορηγούν κανένα δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας επί του ψηφιακού περιουσιακού στοιχείου, και επισημαίνει την ανάγκη για περαιτέρω σαφήνεια και διαφάνεια προκειμένου να αποφεύγεται η απάτη, όπως και η συχνή σύγχυση ανάμεσα στο δικαίωμα επί της μάρκας αυτής καθαυτήν και το δικαίωμα επί του υποκείμενου προστατευόμενου περιεχομένου·
27. σημειώνει ότι οι NFT και άλλες βασιζόμενες στην τεχνολογία blockchain προσφορές διευκολύνουν τη συνεχή μεταπώληση περιουσιακών στοιχείων που βασίζονται σε έργα προστατευόμενα από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας μέσω διαδικτυακών συναλλαγών, και πιστεύει ότι πρέπει να διασφαλίζεται η προσήκουσα και αναλογική αμοιβή των δημιουργών για κάθε μεταπώληση των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων·
28. υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες, οι εκροές που παράγονται αυτόνομα από συστήματα ΤΝ ενδέχεται να μην είναι επιλέξιμα για προστασία βάσει των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς η αρχή της πρωτοτυπίας συνδέεται

με ένα φυσικό πρόσωπο και η έννοια της «πνευματικής δημιουργίας» προϋποθέτει την προσωπικότητα του δημιουργού· υπενθυμίζει ακόμη τη διαφορά μεταξύ των υποβοηθούμενων από ΤΝ ανθρώπινων δημιουργιών και των εκροών που παράγονται αυτόνομα από ΤΝ· υπενθυμίζει ότι, ενώ το ισχύον πλαίσιο διανοητικής ιδιοκτησίας εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις υποβοηθούμενες από ΤΝ δημιουργίες, οι εκροές που παράγονται αυτόνομα από ΤΝ θέτουν νέες ρυθμιστικές προκλήσεις για την προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως ζητήματα που αφορούν την ταυτότητα του ιδιοκτήτη, του δημιουργού και του εφευρέτη, καθώς και την προσήκουσα αμοιβή, και ζητήματα που σχετίζονται με δυναμική συγκέντρωση της αγοράς· επικροτεί τη δέσμευση που ορίζεται στο σχέδιο δράσης για τη διανοητική ιδιοκτησία να συμμετάσχει η Επιτροπή σε συζητήσεις με συμφεροντούχους σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των προκλήσεων που θέτουν οι υποβοηθούμενες από ΤΜ εφευρέσεις και δημιουργίες· καλεί την Επιτροπή να εξετάσει το ενδεχόμενο διεύρυνσης του πεδίου του διαλόγου αυτού, προκειμένου να καλύψει σε μεγάλο βαθμό ζητήματα που σχετίζονται με την ΤΝ, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγικής ΤΝ·

Προσβασιμότητα και ψηφιακός γραμματισμός

29. επισημαίνει ότι οι εικονικοί κόσμοι ενδεχομένως να προσφέρουν ευκαιρίες για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών κοινής ωφελείας, προς το ευρύτερο όφελος των πολιτών· υπογραμμίζει, ωστόσο, ότι πρέπει να διασφαλιστούν, για όλους τους χρήστες στην ΕΕ, η συμπερίληψη και η προσβασιμότητα όσον αφορά τόσο το κόστος και τη χρήση του υλισμικού όσο και την κατανόηση του λογισμικού· σημειώνει ότι η προσβασιμότητα είναι ιδιαίτερα σημαντική ώστε να διασφαλιστεί ότι οι ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, όπως οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία, τα παιδιά και τα άτομα που ζουν σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές αποκτούν τις βασικές ψηφιακές δεξιότητες για να συμμετέχουν σε εικονικούς κόσμους, θα πρέπει δε να λαμβάνονται υπόψη πτυχές όπως η γεωγραφική θέση, το φύλο, το μορφωτικό επίπεδο και το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο·
30. προσθέτει, στο πλαίσιο αυτό, ότι ο ψηφιακός γραμματισμός είναι υψίστης σημασίας για να εξασφαλιστούν η ασφαλής και κοινωνικά επωφελής διείσδυση και η ενημερωμένη και υπεύθυνη χρήση των εικονικών κόσμων, να αποφευχθούν ο εθισμός των χρηστών, η μεροληψία και οι πρακτικές που εισάγουν διακρίσεις, να αντιμετωπιστούν η παραπληροφόρηση, η χειραγώγηση και η κατάχρηση στο εικονικό περιβάλλον, και να προαχθεί ο δημοκρατικός έλεγχος·
31. επισημαίνει την ανάγκη να τεθούν σε εφαρμογή αποτελεσματικά εκπαιδευτικά μέτρα ώστε να εξασφαλιστεί ο ευρύς γραμματισμός των πολιτών σχετικά με τους εικονικούς κόσμους, να αναβαθμιστούν οι δεξιότητες των επαγγελματιών σε διάφορους τομείς, ιδίως των εκπαιδευτικών, και να ενθαρρυνθεί και να προωθηθεί η ανάπτυξη ευρωπαϊκών ταλέντων και τεχνολογιών, ενώ παράλληλα προσελκύονται περισσότερα άτομα, συμπεριλαμβανομένων περισσότερων γυναικών, στις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά·
32. συνιστά να αναπτυχθεί περαιτέρω η «εργαλειοθήκη εικονικών κόσμων», η οποία προορίζεται για το ευρύ κοινό, όπως περιγράφεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής, σύμφωνα με τις συστάσεις της ομάδας πολιτών, προκειμένου να βοηθήσει τους πολίτες να κατανοήσουν καλύτερα τον τρόπο διαχείρισης των εικονικών ταυτοτήτων τους, των

εικονικών δημιουργιών τους, των εικονικών περιουσιακών τους στοιχείων και των δεδομένων τους, και να συμβάλει σε μια ολοκληρωμένη στρατηγική της ΕΕ για τους εικονικούς κόσμους που να είναι βιώσιμη και ανθρωποκεντρική·

33. επικροτεί, όπως επισημαίνεται από την Επιτροπή, τη θετική συμβολή της ενωσιακής κοινότητας ανοικτού κώδικα στην ανάπτυξη βασικών χαρακτηριστικών των εικονικών κόσμων, όπως σε σχέση με τη χρήση τεχνολογίας κατακευμασμένου καθολικού και άλλων τεχνολογιών που απαιτούνται για την αυθεντικότητα, τη διαχείριση και την ασφάλεια εικονικών αντικειμένων και ταυτοτήτων·

◦

◦ ◦

34. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Η παρούσα έκθεση αναγνωρίζει την αυξανόμενη οικονομική, κοινωνική και ακόμη και πολιτική σημασία των εικονικών κόσμων.

Δεδομένου του πρώιμου σταδίου ανάπτυξής τους, υπό το φως των αποτελεσμάτων των εργασιών της ομάδας πολιτών για τους εικονικούς κόσμους, και λαμβάνοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2023, με τίτλο «Πρωτοβουλία της ΕΕ για το Web 4.0 και τους εικονικούς κόσμους: προβάδισμα στην επόμενη τεχνολογική μετάβαση», η παρούσα έκθεση περιγράφει τα κύρια νομικά προβλήματα που δημιουργούν οι εικονικοί κόσμοι.

Σκοπός της προσπάθειας αυτής είναι να επισημανθεί στην Επιτροπή η ανάγκη να εξετάσει πιθανά νομικά ζητήματα που δεν καλύπτονται στην ανακοίνωσή της, αφενός, και να διαμορφωθεί η βάση για τις μελλοντικές εργασίες του Κοινοβουλίου κατά την επόμενη κοινοβουλευτική περίοδο, αφετέρου.

Η έκθεση επικροτεί αρχικά τον ορισμό των «εικονικών κόσμων» που οριοθετήθηκε από την Επιτροπή στην προαναφερθείσα ανακοίνωσή της, και ακολούθως επιβεβαιώνει την ανάγκη να χαραχθεί ένα δεοντολογικό και νομικό πλαίσιο για τη νέα αυτή τεχνολογία, αναλύει δε τις πλέον προβληματικές πτυχές που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Επιτροπής Νομικών Θεμάτων, ιδίως στους τομείς του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, του αστικού δικαίου και του δικαίου διανοητικής ιδιοκτησίας.

Τα ζητήματα αυτά, μολονότι εντοπίζονται σε διάφορους νομικούς τομείς, παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά: οι τεχνολογίες που υποστηρίζουν τους εικονικούς κόσμους, και ιδίως ο αποκεντρωμένος χαρακτήρας του blockchain και των μη αντικαταστατών μαρκών (NFT), είτε δεν συνάδουν με ορισμένες από τις έννοιες και αρχές που παραδοσιακά αποτελούν τον πυρήνα του νομικού κεκτημένου της Ένωσης, όπως η εδαφικότητα των διατάξεων σε σχέση με το εφαρμοστέο δίκαιο και τη δικαιοδοσία, είτε παρεμποδίζουν σοβαρά την επιβολή του ενωσιακού δικαίου, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και της ταυτοποίησης των παραβατών ή των αδικοπρακτούντων.

Επίσης, στην έκθεση εκφράζονται ανησυχίες σχετικά με την έλλειψη διαφάνειας που χαρακτηρίζει την εμπορική προώθηση των NFT και επισημαίνεται ότι, για παράδειγμα, η έκφραση «εικονικά ακίνητα», η οποία χρησιμοποιείται ενίοτε στο πλαίσιο αυτό, είναι πιθανό να δώσει στους καταναλωτές την εντύπωση ότι με τη συμφωνία παραχώρησης άδειας εκμετάλλευσης που συνάπτουν αποκτούν πραγματικό δικαίωμα ιδιοκτησίας.

Για να εξασφαλιστεί η ασφαλής, κοινωνικά επωφελής, συμπεριληπτική και οικονομικά προσιτή διείσδυση και ενημερωμένη χρήση των εικονικών κόσμων και να προαχθεί ο δημοκρατικός έλεγχος, δεν είναι επαρκής η νομοθεσία αφ' εαυτής. Επομένως, η έκθεση κλείνει υπενθυμίζοντας τη σημασία που έχουν η προσβασιμότητα, οι δημόσιες υπηρεσίες και ο ψηφιακός γραμματισμός για μια ανθρωποκεντρική ψηφιακή μετάβαση, κατά την οποία κάθε πολίτης μπορεί να επωφεληθεί από την πρόσβαση στη νέα αυτή τεχνολογία, χωρίς να μένει κανείς στο περιθώριο και με σεβασμό προς τις αξίες, τις αρχές και τα θεμελιώδη δικαιώματα της Ένωσης.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ Ή ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙ
ΤΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ**

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του παραρτήματος I του Κανονισμού, ο συνεισηγητής Axel Voss δηλώνει ότι έλαβε εισηγήσεις από τις ακόλουθες οντότητες ή πρόσωπα κατά την εκπόνηση της έκθεσης, μέχρι την έγκρισή της από την επιτροπή:

Οντότητα και/ ή πρόσωπο
Federation of European Sporting Goods Industry
Telekom
International Trademark Association
European Writers Council
Institute for Competitiveness
International Federation of the Phonographic Industry
Motion Picture Association
Epic Games
Gesac
European Crypto Initiative
Video Games Europa
Metaverse EU
Global Counsel

Ο ανωτέρω κατάλογος συντάσσεται υπό την αποκλειστική ευθύνη του εισηγητή.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του παραρτήματος I του Κανονισμού, ο συνεισηγητής Ibán García Del Blanco δηλώνει ότι έλαβε εισηγήσεις από τις ακόλουθες οντότητες ή πρόσωπα κατά την εκπόνηση της έκθεσης, μέχρι την έγκρισή της από την επιτροπή:

Οντότητα και/ ή πρόσωπο
XR Assotiation
Snapchat
Nokia
Improbable
FleishmanHillard
FTI consulting
NVIDIA
Telefonica
Meta
Amazon
IBM
Microsoft
ISFE
Bolt

ITI
Amcham
XR4EU
Euromersive
TheLisbonCouncil
Acumen Public Affairs
Metaverse EU
CredoAI
Berkeley University
OpenAI
Oracle
Roblox
Google
Stanford University
German Accelerator
INTA
GESAC
SONY Digital
Federation of the European Sporting Goods Industry (FESI)
EU Crypto Initiative
Metaverse Society
M2

Ο ανωτέρω κατάλογος συντάσσεται υπό την αποκλειστική ευθύνη του εισηγητή.

**ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΓΚΡΙΣΗ
ΣΤΗΝ ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

Ημερομηνία έγκρισης	11.12.2023
Αποτέλεσμα της τελικής ψηφοφορίας	+: 15 -: 1 0: 2
Βουλευτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Ilana Cicurel, Ibán García Del Blanco, Pierre Karleskind, Sergey Lagodinsky, Maria-Manuel Leitão-Marques, Karen Melchior, Sabrina Pignedoli, Jiří Pospíšil, Franco Roberti, Raffaele Stancanelli, Axel Voss, Marion Walsmann, Tiemo Wölken, Javier Zarzalejos
Αναπληρωτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Alessandra Basso, Pascal Durand, Antonius Manders
Αναπληρωτές (άρθρο 209 παράγραφος 7) παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Caroline Roose

**ΤΕΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ ΜΕ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΚΛΗΣΗ
ΣΤΗΝ ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

15	+
ECR	Raffaele Stancanelli
NI	Sabrina Pignedoli
PPE	Antonius Manders, Jiří Pospíšil, Axel Voss, Marion Walsmann, Javier Zarzalejos
Renew	Ilana Cicurel, Pierre Karleskind, Karen Melchior
S&D	Pascal Durand, Ibán García Del Blanco, Maria-Manuel Leitão-Marques, Franco Roberti, Tiemo Wölken

1	-
Verts/ALE	Caroline Roose

2	0
ID	Alessandra Basso
Verts/ALE	Sergey Lagodinsky

Υπόμνημα των χρησιμοποιούμενων συμβόλων:

- + : υπέρ
- : κατά
- 0 : αποχή